

ustavljali slovaške liste. V zvezi s tem so pospeševali ekonomsko propadanje kmetov in gojili verska nasprotja med Slovaki, zavedajoč se, da bo za njihove namene bolje, če se bo vsak Slovák čutil preje kot katolik ali protestant kakor pa kot član svojega naroda. Posledica vsega tega je bila: Slovák je ostal kulturno daleč zadaj, število anal-fabetov se je gibalo okrog 80 odst., narodna indiferentnost se je zdela potrebna in pravična stvar; agresivnejši ljudje so šli v gosto razpredene vrste doničarjev. Slovenci slične razmere dobro poznamo, razlika je v tem, da je germanizacija rodila tako pri nas kakor na Češkem jačjo povzdigo kulturnega življenja, Madžari so pa kot kulturno inferiornejši element zapuščali povsod samo odtise svojih barbarskih pesti, dočim so kulturo kradli Židom, Nemcem in Slovakom.

Obremenjeni s svojo nad vse težavno preteklostjo so doživeli Slovaki svoje osvobodjenje in ujedinenje z večjim, zrelejšim, probujenejšim delom naroda, s svojim osvoboditeljem. Mlada republika, spremljana s simpatijami cele Evrope, je dobila ustavo, ki je prikrojena popolnoma po njenih potrebah in ki slovi kot ena najmodernejših ustav na svetu. Ta ustava je unitaristična: razdelitev državne uprave jamči že sama za državno jedinstvo. Edino Podkarpatska Rusija je dobila avtonomijo, ker je sama prosila za priklonitev k češkoslovaški republiki, a tudi ta dežela je zastopana v centralni zakonodaji po svojih poslancih in senatorjih. Državni unitarizem je naravna posledica narodnega jedinstva; kdor je za jedinstven narod, ne more biti za razdelitev državne legislative. To stališče so zastopale v ustavodajni skupščini najmočnejše češke stranke in tako je bila ustava sprejeta tudi za Slovaško, ne da bi se dalo Slovaški kako izjemno stališče. Avtonomija Slovaške bi bila ne le nepotrebna, marveč tudi škodljiva. Slovaška potrebuje pomoč Češke, da ozdravi nacionalno in gospodarsko. Izročena sami sebi, bi se bila razvijala v dosedanjih praveh, oddaljevala od lastnega središča in se prejalislej brez moči udala Madžarom. Napake prošlosti se ne dajo odpraviti z enakimi napakami sedanjosti, marveč z novimi sredstvi, ki jih narekuje izpremenjeni položaj.

Izgleda, da slovaško ljudstvo le počasi prihaja k treznejšemu presojanju svojega položaja. Dosedaj je živelo v omotici, le polagoma se mu vrača jasna zavest. Najmočnejša slovaška politična stranka so socialni demokrati, ki so dobili ob zadnjih volitvah okrog 50 odst. Ta stranka se rekrutira iz narodno indiferentnih krogov, proletarijata, ki je vzrasel v madžarskih razmerah in ni preživel nacionalizma, ki bi ga bil pripravil za tzv. »internacionalizem«. Med njim je mnogo bivših janičarjev,

*) „Come une des plus libérales du monde entier“ (Pierre Leroy, „Journal des Débats“, supplément illustré, avril 1921.)

Heroj našega časa.

Tip junakov, kakor ga poznamo iz zgodovine, legend in narodnih pesmi, je pri nas že izginil iz realnega življenja. Ohranil se je samo še tam, kjer civilizacija ni ubila osebnosti, ampak jim pušča prost razvoj. Tam še danes cvete legendarno junaštvo, ki ima na sebi mnogo tiste romantike, katero mi iščemo v knjigah, ker je ne najdemo v življenju. Znani beograjski novinar Krsta Ciovarić je nedavno v Beogradskem dnevniku opisal junaka, o katerem se lahko trdi, da je dostojen naslednik kraljevića Marka in drugih osebnosti iz srbske junaške poezije. Ta junak še živi. Ime mu je Kosta Pečanac. Njegovo življenje in junaštvo bi utegnili zanimati tudi naše kroge, saj je pestrejši in senzacionalnejši nego marsikateri roman. Zato prinašamo par odlomkov iz članka Krste Ciovarića:

»Junaštvo je nevarna obrta, veli de la Rochefoucault; ali slavna obrta. K temu bi dodjali mi: med Srbi ima ta obrta še danes svojega rokodelca v osebi Koste Pečanca. Rojen je 1. 1879 v Durakoveh, okoli Peči. V nežni mladosti — 1. 1886. — je izgubil istega dne očeta in mater. Besni Turčini so pri-

madžarskih duševnih in gospodarskih tlačanov. Vazna stranka, ki prihaja v poštev na deželi, so ludovei (katoliška kmetijska stranka). Ti zbirajo v svojem taboru konzervativni živelj, ki se tesno oklepa političnih tradicij iz časa J. Hurbana, kaže tuintam nekoliko nacionalnega duha, v splošnem pa vsled svojega kulturnega nivoja (velika večina analfabetov) in slabega ekonomskega stanja (še vedno vpliv židov in madžaronov) ne poseduje nobene samostojne politične orientacije, temveč slepo drvi za svojimi voditelji. Med temi igra glavno vlogo pater Andrej Hlinka, o katerem je znano, da je bil v Parizu in skušal na mirovni konferenci spletkariti za neodvisnost Slovaške. Po povratku ga je vlada aretirala. — Pater Hlinka je nekak češki Radić. Danes zagotavlja, da ni protidržaven, a jutri svojo avtonomijo nekoliko preveč razgali in pokaže, da mu gre pravzaprav za avtonomijo pod Madžarsko.

Ce bi mogel za ta program agitirati med ljudstvom, bi imel kmalu večino kmetov in delavcev za seboj. Seveda bi se pri tem skliceval na ljudsko voljo in pravico do narodne samoodločbe ter tako prijal na Slovaški v madžarski pristan. Ker na Češkoslovaškem vlada svobodomiselnost, na Madžarskem pa konzervativno - krščanski režim, mu ta agitacija še bolj uspeva. Sicer pa se opazuje, da oštrica njegove borbe že otopeva, ker ljudstvo vedno bolj spoznava, da so češkoslovaške meje trdne in da ga čaka v novi državi lepša bodočnost. Hlinkovi pristaši, kakor tudi rdeči madžaroni ter agentje madžarske vlade, pri kateri zastopa Slovaške renegat bogoslovni profesor dr. Jedliczka, pa višje med ljudstvom defatistično delo, hujskajo proti češkim uradnikom in učiteljem ter proti vladnim odredbam. Na ta način se ideja slovaške avtonomije, za katero pa ne stoji noben nacionalno zanesljiv Slovák, vkljub sprejeti ustavi vzdržuje teoretično v programih ludovcev, socialistov in manjih skupin, praktično pa v hujškanju proti državnemu jedinstvu, v destruktivni politiki. Največjo oporo ima avtonomistično gibanje v ameriških Slovákih, ki so prespali ves nacionalni pokret in ki poznajo slovaško vprašanje samo z madžarskega stališča.

Ideja češkoslovaškega narodnega in državnega jedinstva zmaga preko vseh trenutnih zablod in političnih eksperimentov. Položaj obeh plemen zahteva popolno stopljenje, da si narod in država lažje priborita ono moč, ki je potrebna z ozirom na mednarodni položaj mlade republike in katero zahteva nadaljnji gospodarski, socialni in kulturni razvoj prebivalstva. Za Slovanstvo slovaško vprašanje ne obstoja; rešila ga je s srečno roko svetovna vojna. Pot k plemenski nivelaciji in spajanju plemen v večje narodne celote je edina pot, ki vodi Slovanstvo iz sedanjih razmer in ki mu zagotavlja odličnejše mesto v bodočnosti.

divjali, hoteč ugrabiti premoženje, narkar sta se jim Pečanecva roditelja postavila v bran in pri tem zgubila življenje. Ko so zginili Turki, pobegne Kostin stariji brat Ilija z malim Kostom v Srbijo in se naseli v selu Rači, srez kosanički, okrog toplički. Četudi je živel tukaj v skrajni bedi in pomanjkanju, — obiskoval ni nikake šole — vendar se je od prirode nadarjen naučil čitati in pisati. Zelo je vzljubil knjige in najraje je čital iz zgodovine srbske, pa tudi drugih narodov.

Ko mu je bilo devetnajst let, je vstopil Kosta prostovoljno v vojsko in že v svoji aktivni dobi je postal podoficir (podnarednik). Žejen osvete in ogorčen nad krivicami, ki so se takrat godile Srbom v Stari Srbiji in Makedoniji, se je odločil Kosta za borbo s Turki. Junija meseca 1. 1903 je preoračil kot navaden četnik srbsko-turško mejo in puntal na skrivnem k vstaji. Mesec dni kasneje je izbruhnila vstaja in pri selu Preševa se je Kosta s svojim junaštvom tako odlikoval, da je postal vojvoda ustaških čet.

Pečanac je četoval do 1. 1908, ko se je izvršil uradoturški preobrat. Takrat je stopil Pečanac v stiko z Enver-bejem s katerim je bil že prej poznan in »srp-

O ušeh in gnidah.

„Ce se usiv clovek selako skrbno čese, neguje in razkazuje, vendar se le se kaka us trdovratno drži kože...“
F. Z. v „Straži“.

Strokovno znanje nvažujemo. Prijetno nam je tudi radi tega, ker lahko sklepamo na avtorja. »Ex ungue leonem.« Res, začetnik črk F. Z. ni bilo treba, kajti znanje v terminologiji in kozmetiki glave kaže s prstom na pisatelja. To pa itak vemo, da so ljudje, ki si vsled osebne izkušnje ne morejo predstavljati človeka, kateri nima uši. Mislimo, da ni pri nas nikogar, ki bi se hotel spuščati v polemiko s tako nesnažnim člankom. Žal nam je samo, da odkriva list, ki je končno vendarle pisan v slovenskem jeziku, tik pred domačim nemstvom in tik pred oblastjo »Grenz-wacht« skrivnosti glave in las svojih dopisnikov. Sram nas je pred tujerodeci, ki v najhujših časih niso našli takih izrazov smradu in nesnažnosti. H koncu bi omenili še eno. Upamo, da so člank v »Straži« prečitali vsi oni gostilniški in kavarniški posestniki, med drugimi številni uradniki in trgovci, o katerih telesni snažnosti nimamo povoda dvomiti, kateri pa smatrajo za možno osebno občevarje s človekom, ki javno priznava, da vkljub čiščenju in negovanju vendar še ostane kaka uš. Če jih niso do zdaj motile v tem občevarju umazane roke — jih bo vendar morda v bodoče ovirala ne zadostno očiščena frizura.

Notranja in zunanja politika.

* Usoda vojske generala Wrangla. Te dni prihajajo v našo državo ostanki Wranglove vojske. Kakor poroča berlinski »Rulj«, je vlada javila v Carigrad, da zahteva garancijo za vzdrževanje teh čet skozi dve leti. 400.000 dolarjev, kateri znesek je iz Amerike nakazal Behmetjev, zadostuje komaj za pol leta. Beogradska »Novoe Vremja« piše, da je v zvezi s tem vprašanjem prihod kneza Lvova v Carigrad. Oddelki Wranglove vojske, ki se nahajajo na Galipolju in Lemnosu, trpijo glad in samo avtoriteti njihovega poveljnika se je zahvaliti, da vlada med njimi red. Naš poslanik v Parizu je baje sporočil francoski vladi, da je pogoj kraljevine SHS za sprejem ruske vojske, da se ohrani njena organizacija in da pride z njo tudi general Wrangel. Z druge strani poročajo, da japonska vlada že pripravlja vse potrebno, da se Wranglova vojska transportira v Vladivostok, kjer bi nastopala skupno z ruskimi protirevolucionarji in japonskimi četami v svrhu, da se vsa Sibirija osvobodi sovjetskega

ski komitea je igral važno vlogo pri julijski revoluciji.

L. 1909 pa je nastal radi nekaterih nepravilnosti spor med Srpskim komitejem in Mladoturki in tedaj se je zopet začelo čestovanje. Pečanac se je tu in tam podal v Srbijo ter se od tam vračal s pomlajeno energijo in večjim navdušenjem.

L. 1912 — začasa albanske vstaje proti Turkom — se je združil Pečanac z Albanci in z Ivo Poljabincom ter osvojil Storo Srbijo in del Makedonije. Pri tem so ga podpirale Srbija in Italija. Poslednja mu je poslala med dvema človekoma jednega novinara.

Naprej je vodil Pečanac samostalno akcijo, pozneje se je združil z Albanci, in ko je dospela regularna srbska vojska, je opravljal službo kot rezervni oficir ter izvojeval marsikatero slavno bitko.

Po dokončani balkanski vojski si je pameraval Pečanac odpočiti od prestanih težkih dnij.

Toda ko je na Vidov dan 1. 1914 jeknil oni usodepolni strel iz samokresa v Sarajevu, ko je Srbija zopet klicala pod orožje, takrat se je med prvimi odzval junaški Kosta Pečanac klicu do-

režima. — Uboga Rusija! Japonci bodo reševali Rusijo in v tej borbi za japonske koristi bodo sodelovali tudi ruski caristični generali! Ironija usode!

* Kriza v Avstriji se je zelo zavlekla. Razkol v vrstah krščanskih socialcev onemogoča tej skupini enoter nastop. Socialni demokrati se drže nevtralnno, velikonemška stranka pa si noče naprtiti odgovornosti za sedanje razmere v Avstriji. Stajerska, kakor znano, odločno vztraja na plebiscitu in so v tem vprašanju vse tamošnje stranke solidarne. Kriza bi se dala rešiti na ta način, da bi ena stranka prevzela vodstvo vlade in s tem odgovornost na zunanji. Toda ta stranka bi težko vzdržala odgovornost na znotraj, ker si obe strani stojite v ostrem nasprotju. Stranka, ki se bo postavila v najkritičnejšem času na državno krmilo, bo imela izredno težavno stališče. Antanta, ki ima zaenkrat hegemonijo v mednarodni politiki, vztraja slejkoprej na obstoju sedanje avstrijske republike. Vlada, če hoče zasigurati finančno in ekonomsko propadli Avstriji kredit, mora voditi takšno mednarodno politiko, ki ne bo prihajala v nasprotje z antanto. To je pa z ozirom na radikalizem v notranjosti države skoraj nemogoče. Izgleda, da so si vsled teh razmer zopet opomogli avstrijski rojalisti in če ne bo avstrijsko vprašanje že kmalu prešlo na drugi tir, utegnemo doživeti organizacijo rojalistične avstrijske stranke, ki bo stala na stališču, da mora Avstrija obstojati in katera bi lahko računala vsaj na indirektno zaslombo pri antanti. Obnovitev rojalističnega režima v Avstriji pa bi imela dalekosežne posledice in bi zlasti izzvala protiakcijo male antante. Če bi se ta kombinacija res udeležila, tedaj bi se položaj zelo zaostрил: rojalisti bi edini jamčili nasproti antanti za obstoj Avstrije in za politiko proti priključitvi postavili pa bi politični svet pred dilemo: ali nove zmede v Srednji Evropi, ali pa razširjenje Nemčije! Kakor razberemo iz poročila praških »N. Listov«, so se avstrijski rojalisti te dni konstituirali kot stranka. Zborovanje, ki se je vršilo na Dunaju, je vodil — kakor omenja sluhbeni komunike — »Njegova presvetlost princ Liechtenstein«. V odboru sede razni »pl.«, baroni in generali. Vprašanje je samo, ali imajo rojalisti kako resno oporo v ljudstvu. Po našem mnenju je njihova akcija tako osamljena in brezplodna, kakor delovanje ruskih caristov. Bilo bi tedaj neprevidno, ako bi si gotovi politični krogi na Okcidentu dovolili koke terijo s to propadlo skupino.

movine z neomajnim navdušenjem in energijo.

Srbija je podala ponovno do tedaj nezaslišane vzglede junaštva in domoljubja, a premoč sovražnika jo je prisilila, da se je umaknila preko albanskih strmin in prepado na Krf. Med onimi, ki so še živi dospeli na Krf, se je nahajal tudi Pečanac, ki pa je takoj odšel v Solun, odkoder je bilo treba, da se začne akcija za oprostitev domovine. L. 1916, se je Pečanac odločil, da se vrne v Srbijo, koder hoče v ugodnem trenutku razširiti vstajo. Jeseni ga je nek francoski letalec prepeljal iz Soluna v Srbijo in ga izkrcal v selu Mehana, srezu kosaničkom, okrog topličkom, sam pa odplul naprej na Romunsko.

Ko je takorekoč padel z neba, ga je narod sprejel kot rešenika. On pa je brez odlaganja obrazoval četnike iz petih okrajev v upanju, da bo zavzevalska vojska prodrla fronto in bo on napadel sovražnika od strani. Toda zasnovana ofenziva se je ustavila: na Bitolju in Pečanac je moral svojo akcijo preložiti. Ko pa je sovražnik hotel izvesti prisilno rekrutovanje Srbov od 17 do 45 leta, pa razburjenega naroda ni bilo mogoče več zadržati, je izbruh-

Zanimivosti.

Zverinski soprog. Pred olomuško poroto je bil te dni zanimiv slučaj skrajnega zverstva. Zgodovina te žalostne in strašne rodbinske tragedije je sledeča: Alojz Pečinka iz Velike Bistrice na Moravskem se je poročil leta 1916, malo prej, nego je moral k vojakom, odkoder se je vrnil komaj koncem 1. 1918. po prevratu. Ko se je vrnil po prevratu zopet domov pa naenkrat ni hotel ničesar več čuti o ženi, s katero je imel tudi že dva otroke. Spodil je je od sebe ter jo zmerjal in prepelel kjerkoli jo je srečal, sam pa je živel z drugo. Nekega dne pa je prišel nenadoma k njej ves spremenjen, jo milo in jokajoče prosil, naj mu vse odpusti, ker se hoče zopet povrniti k njej ter popraviti vse, kar je zagrešil. Povedal ji je tudi, da je dobil mesto logarja v bližnjem gozdu, kamor se bosta preselila ter pozabila na vse kar je bilo med njima. Naravno, da je bila žena vsa srečna ter mu je vse odpustila. Pristala je seveda tudi na njegovo zahtevo, da si skupno z njim ogleda gozdarsko hišo v katero naj bi se preselila. Šla sta takó res v gozd, ko pa sta prišla dovolj daleč, je na brvi nad nekim potokom Pečinka nenadoma obstal ter objel svojo ženo. Pri tem ji je magnil glavo nazaj in — v istem hipu ji je z brvnim nožem prerezal vrat. Ter jo vrgel čez brv v potok. Ko pa se ni bila mrtva, ji je hotel vrat še enkrat prerezati; ona je to z zadnjo silo preprečila ter mu vzela nož. Ko je na to ostala mirna, je mislil, da je mrtva; šel je domov ter napisal fingirano pismo, češ, da se je žena sama vsmrtila. Žena pa se je še izveklela iz potoka na breg, kjer so jo potem našli ter jo spravili v bolnico. Sedaj pa je stala pred porotniki kot obtožiteljica in glavnica priča proti zverinskemu možu, ki je bil obsojen na 10 let težke ječe.

Dnevna kronika.

Resnica glede cen mesa. Znano je, da se je nabralo v nekaterih delih naše države toliko živine, da zahtevajo agrarci prost izvoz brez carine. Ravno tako je znano, da je cena živine na svetovnem trgu močno padla, da je odprla Rumunija svoje meje za prost izvoz in da ponuja Rumunija živino na Dunaju za nižjo ceno, kakor stane v naši državi brez izvoznih stroškov in brez carine; in vendar se cena mesa v našem mestu še ni premaknila. Včeraj 13. junija se je vršila dobavna licitacija mesa za mariborsko vojaško okrožje. Ta licitacija je nov dokaz, da so razmere na našem mestnem trgu škandalozne in da vplijejo po takojšnjih prisilnih ukrepih mestnega magistrata. Od mariborskih mesarjev, ki prodajajo goveje meso tudi na drobno, se je najbolj potegoval za to dobavo mesar Vlahovič. Kakor drugi mesarji prodaja tudi on goveje meso po 28 in 30 K in je hudo užaljen, ako zahteva kdo znižanje cen. Voja-

štvu pa ga je ponudil najprej po 25 K ter končno šel dol na 17 K. Ker mesar Vlahovič gotovo ne bi hotel utrpeti pri tako obsežnih dobavah kakor jih potrebuje vojaštvo temu primernih velikih zgub, je jasno, da je v stanu prodajati goveje meso in sicer pogojene dobre kvalitete tudi po 17 K, ker se nismo doživeli, da bi kak mesar sklepal tako velike dobave v lastno zgubo. — Mesar Vlahovič je torej kot zvedenec vsem mesarjem dokazal, da se na drobno lahko prodaja goveje meso najmanj po 20—22 K. In vendar prodaja Vlahovič meščanom goveje meso še vedno po 28 in 30 K, tako kakor drugi mesarji, dasi je sam javno in glasno povedal, da se ga lahko prodaja po mnogo nižji ceni kakor so mariborski mesarji do sedaj magistratu in javnosti pripovedovali. Sedaj je torej dana podlaga, da stori magistrat svojo dolžnost. Interesanten je bil zaključek vojaške licitacije radi tega, ker je tvrdka »Mesna« bila v stanu ponuditi meso celo po 16 K 50 v in je na ta način dobila dobavo.

Internacionalni »hier«. Ko je včeraj pri volitvah župana starostni predsednik Ceh klical imena občinskih zastopnikov, je nekemu komunistu ušlo »hier«; seveda se je hitro spomnil, kje da sedi in je popravil »tukaj«. Ta komunistični »hier« nas spominja na avstrijsko armado, kjer so se vojaki raznih jezikov oglašali s pričenim »hier«. Radi verjamemo, da gre marsikateremu internacionalnemu komunistu »hier« bolj od srca nego »tukaj«, saj se mednarodna armada v naših krajih pravzaprav zbira pod nemškimi poveljstvom in za nemške namene. Torej »hier«!

Občinski urad v Jarenini se sedaj ni prepričan, da spada v Jugoslavijo, ter še menda upa, da se povrnejo dobri »stari časi«, ker se zmiraj dvojezično štampiljko z »Gemeindeamt Jahring« Gospodje, čas je, da se zdromite!

Nedeljska veselica v Ljudskem vrtu, katero je priredilo Olepševalno društvo, je lepo uspela. Na tekmi lepih dam so dobile prvo nagrado gospa Teresija Schwarz, drugo gđe. Zvonka Hanžel tretjo gđe. Duh. Izmed gospodov: prvo g. Siško, drugo g. Čavek, tretjo g. Bezjak.

Za Jugoslovensko Matico so darovali: G. Rudl Franjo, nabral v veselji družbi v gostilni »Pri Zaklanu« K 100.—, prof. Tofan Franjo K 200.—. Učiteljski zbor deške meščanske šole kot preostanek za venec gospe Lovrenčičeve K 60.—. Ob priliki tetinega godu nabrala X. Y. K 92.—, Jela Levstikova, strokovna učiteljica na II. meščanski šoli v Mariboru mesto venca za umrlim Ant. Sivko v St. Jurju ob j. 2. K 50.—. Vsem darovalcem pristoja hvala!

Kongres III. Internacionalne v Moskvi se odprl danes. Predsednik kongresa Zinovjev je objavil v ruskih listih par člankov, ki v njih razpravlja o izgledih komunizma na uspeh. Zinovjev ugotavlja, da »tempo razvoja mednarodne proletarske revolucije postaja vse počasnejši«. V nadaljnjem razmotriva razmere v posameznih državah. Italija je baje že stala pred revolucijo, a Serratti je v zadnjem trenutku preprečil prehod večine italijanskih socialistov v tabor tretje internacionalne. To postopanje italijanskih socialistov bi ntegnilo vplivati tudi na socializem v drugih državah, osobito v Nemčiji. Podrobno se peča z vsemi važnejšimi zastopniki onih nemških komunistov, ki nočejo v vseh vprašanjih poslušati ukazov iz Moskve, med njimi Pavel Levi, Klara Zetkin in Däumig. Izraža upanje, da se bodo nekateri vendarle povrnili v naročje III. internacionalne. Na Češkoslovaškem mu ne ugaša Smeral, ki je povzročil razkol med tamošnjimi socialisti. Na Francoskem je situacija nekoliko ugodnejša. Vsekakor pa bo moral ta kongres najti pota, da utrdi tretjo internacionalno in jo obvaruje pred razkolom. Zato morajo biti vodilni možje nepopustljivi tako nasproti desnemu krilu kakor nasproti anarhistični levici. — Zinovjev ni povedal, da komunistična ideja vedno bolj izgublja svoj prvotni čar in da je tudi III. kongres ne bo mogel rešiti.

Sprejemni izpiti za I. razred državne realke v Mariboru za šolsko leto 1921/22 se vrše v soboto dne

2. julija 1921 dopoldne ob pol 10. uri (pismena naloga) in popoldan ob 3. uri (ustni izpit). O sprejemu se odloči še isti dan. Priglasiti se je ali osebno v pisarni dne 30. junija in 1. julija dopoldne ob 9.—12. uri ali tudi pismeno po pošti do 1. julija. Predložiti je treba izpričevalo o dovršenem četrtem razredu ljudske šole, potem krstni list, domovnico in potrdilo o cepljenju koz.

Napad na štaj. dež. glavarja dr. Rintelena. Te dni se je pred okrožnim sodiščem v Leobnu pričela razprava proti 16 osebam, ki so obtožene, da so se vdeležili znanega napada na deželnega glavarja dr. Rintelena in deželnega svetnika Prischinga povodom nekoga krščansko-socialnega zborovanja. Aretiran je bil in pridržan v zaporu komunistični zaupnik rudar Martin Holzer.

Nemška nadutost. Sutter Marija, rojena na Madžarskem in pristojna v Svico, je izzivala po mestu s tem, da si je okrasila prsili rokavce navseh prikladnih mestih z modrižem, policija jo je aretirala ter jo poučila, da se nahaja v Jugoslaviji. — Karol Pirš, trgovec, Tomsčeva ulica št. 12 še zmiraj izziva z nemškimi reklamnimi napisi. Radovedni smo, kaj bi se zgodilo s Slovenem, ki bi si dovolil enako nesramnost kje v N. A.

Nesreče pri delu. V nedeljo popoldan je rezal 30 letni viničar Ivan Pregel, slamo ter prišel pri tem z desno roko tako nesrečno v slamoreznicu, da mu je sredinec popolnoma odrezala, ostale prste pa raniła. Rešilna postaja mu je podala prvo pomoč. — Ivan Černič, 21 let stari stavbinski pomočnik pri stavbinskem podjetju Kiffmann, je stopil na koničasto debelo in rjavo žico, ki se mu je zapičila v levo stopalo tako močno, da mu je morala rano očititi in obvezati rešilna postaja.

Tatvina pri trgovcu Soštariču. Dne 13. t. m. med 12 $\frac{1}{2}$ in 13 $\frac{1}{2}$ je neznan zlikovec ukradel iz blagajne v zaprti trgovini v Gosposki ulici 7200 K. S ponarejenim ključem je odprl vrata, ki vodijo iz Ročovskega trga v trgovino, ter jih po izvršeni tatvini zopet zaprl.

Najdeno. Našel se je zvezek not. Dobi se pri policiji.

Izgubljeno. Spanger Marija, stanujoča na Aleksandrovi cesti št. 32 je izgubila, ali pa ji je bila ukradena na glavnem trgu usnjata denarnica. — Katerina Karl, stanujoča v Splavarski ulici št. 7 je zgubila na potu od Glavnega trga čez Tattenbachovo v Frančiškansko ulico 80 K.

Kultura in umetnost.

x Iz našega gledališča. Danes je naslovil gospod ravnatelj Hinko Nučič na svoje osobje sledeče pismo:

Slavno osobje »Nar. gledališča« v Mariboru.

Na korist razvoju in procvitu »Narodnega gledališča« v Mariboru, ki mu nočem škodovati, odlagam z 31. julijem svoje upravniške posle. Zelim, da celokupno osobje ostane zvesto novi upravi in da se ne razide.

Vsemu osobju in vsakemu poedincu se prisočno zahvaljujem na njegovi požrtvovalnosti, ki jo je izkazal s svojim delovnjem tekom dveh let mojega vodstva »Nar. gledališča« v Mariboru.

Hinko Nučič.

x Iz pisarne Narodnega gledališča. Danes v torek se vrši zadnja uprizoritev krasno uspele operete »Boccaccio«. Jutri v sredo je pa »Deseti brat« v korist »Udruženja gledaliških igralcev SHS«. V četrtek je pa zadnja predstava za abonement A in sicer se uprizori izvirna novost Alojzija Remeca »Učiteljica Pavla«, drama iz dežele v štirih dejanjih, ki je tako krasno delo, da gre naše gledališče z isto gostovat prihodnji teden v Ljubljano. — Prihodnji teden gostuje naše gledališče v Ljubljani s sledečimi igrami: v ponedeljek 20. »Učiteljica Pavla«, v torek 21. »Hasanaginica« in v sredo 22. »Obrt gospe Warrenove«. — (Opomba uredništva: Podlistek o noviteti »Pavli« priobčimo v četrtek.)

x Umetniška turneja. Meseca julija prirede naši najboljši umetniki gg. Skrbinek in Bratina ter se Bukšekova

umetniško turnejo po Sloveniji s krasnim prvovrstnim programom, na katerem bodo dela Shawa, Strindberga, Čehova, Schönherrija itd.

x Iv. Cankarjevo Lepo Vido uprizori v gledališču prihodnji torek, 21. junija, mariborska srednješolska mladina pod vodstvom gosp. Milana Skrbinskega v korist Dijaške kuhinje v Mariboru.

x Jadranka. Izšla je 6. štev. ter pri naša: Nada Nevenovičeva: Pesem z gore. — M. Gr.: Za samostanskim obzidjem. — M. Stp.: O spočetju naše književnosti. — Kraševka: Ne bogastvo, ampak delo. — Mira V.: Strune. — Marica: Napoleonova stoletnica. — Vzgojiteljica: O dobri vzgoji. — Gracijanova: Car Petrova koč v Zaandamu. — Drobtine.

Sport.

: Cakovski SK : SKS Maribor 5 : 3 (polčas 2 : 3). Minulo nedeljo je igral »Maribor« v Cakovcu proti tamkajšnjemu sportnemu klubu ter podlegel v kljub premoči. Igra je bila zelo živahna in požrtvovalna. Zelo ostri napadi, hitro izvedeni, so nudili v prvem polčasu lepo sliko, četudi je sodnik prepuščal igro preveč igralcem. Polčas 3 : 2 v prid Maribora. V drugi polovici se je zopet obojestransko akceptirala ostra, hitro igra. Cakovčani so zopet tu in tam izkoriščali nesigurnost in popustljivost sodnika. »Maribor« je začel padati v formi. Imenjava postave tudi ni ugodno učinkovala in še malo prepirov je bilo, tako da je zgubil »Maribor« igro 5 : 3. »Maribor« je igral s tremi rezervami. Podaril si je tudi dva lasta goala! Koti 7 : 2 za Maribor. Sodnik je pokazal voljo, ni pa zmogel igre. Občinstva je bilo precej; se je pa odlikovalo po preglasni kritiki med tekmovalcem.

: Sport. Izšla je 24. štev. ter pri naša: Reprezentacija LNP. — Reprezentacija ZNP v Zagrebu 0 : 8 (0 : 2). — Sportni teden 1921. — Konjske dirke v St. Jerneju. — Prvenstvene tekme LNP. — Nogomet na dalmatinskem otočju. — Sport v Rumuniji. — Službene objave. — Razno.

: Ilirija rez. : MAK 2 : 0 (0 : 0). Rezerva Ilirije je minulo nedeljo premagala Mariborsko Atletiko v Ljubljani z rezultatom 2 : 0. Bila je to prijateljska tekma, ne pa kot je bilo zadajšje krivo objavljeno, prvenstvena, ker prvenstveno tekmo izven Maribora sploh noben klub razen »Maribora« ne igra. »Maribor« kot prvak Maribora igra pa še prvenstvene tekme le s prvaki Celja in Ljubljane.

: Ilirija I. : Svoboda, Ljubljana 14 : 0. Ljubljanski sportni klub »Svoboda«, edini ljubljanski prvorazredni tekmelec za Ilirijo je bil minulo nedeljo v prvenstveni tekmi poražen z rezultatom 14 : 0.

: MAK naraščaj : Svoboda rezerva 11 : 0. Lepi uspeh mladine MAK-a je porazil rezervo »Svobode«, Maribor 11 : 0, polčas 3 : 0.

: Slovenska reprezentanca je bila poražena od hrvaške (Zagrebske) 8 : 0. Zagrebčani so pokazali nenavadno dovršeno igro, ki je slovensko reprezentanco popolnoma presenetila in prevladala. Igralo se je v Zagrebu (Maksimir prostor) pred 5000 gledalci.

: Sporta (Praga) : Rapid (Dunaj) 1 : 1. Revanška tekma med prvaki Češke in Avstrije se ni odločila. Čehi so igrali z eno rezervo.

Kino.

I. mariborski bioskop. Od četrтка 16. t. m. dalje do petka 17. t. m. se predvaja petdejska senzacionalna drama »Macista«. Macista glavni junak te drame je slavni atlet. Drama nosi tudi podnaslov »Spletke pustolovne baronice Flavije, da uniči ljubezensko srečo lepe Lucije in Ulbertija«. V glavni ulogi nastopi svetovnoznana tragedinja in krasotica Almirante Manzini. — Od sobote 18. t. m. do toka 21. t. m. pa se predvaja »Dekle z valuto« velika veseloigra v štirih delih, katere čisti dobiček je namenjen v prid ubogim otrokom in mladini mesta Maribora ter je pričakovati, da bo sl. občinstvo to upoštevalo ter napolnilo bioskop do zadnjega kotička.

Gospodarstvo.

Borza 13. junija.

Zagreb: Berlin 212-50—213, Italija 109—712, London 0—542, New York 0—143, Pariz 1148—1155, Praga 201 do 200, Svica 0—2430. Valute: Ameriški dolarji 141-50—143, avstrijske krone 0—23, carski rublji 30—35, češko-slovaške krone 195—202, francoski franki 0—1140, napoleond. 465—467, nemške marke 214—215, romunski leji 223—225, souvereigni 255, italij. lire 700—703, turške lire 480.

Dunaj: Ameriški dolarji 638—642, nemške marke 956—962, angleški funti 2405—2425, francoski franki 5067-50 do 5107-50, italijanske lire 3090—3110, jugoslovanski dinarji 1787—1807, poljske marke 51-90—53-90, švicarski franki 10.875—10.925, češkoslovaške krone 893—899, madžarske krone 222-50 do 225-50.

Curich: Berlin 8-775, New York 591, London 22-21, Pariz 46-60, Milan 28-30, Praga 8-25, Budimpešta 2-40, Zagreb 4-20, Varšava 0-55, Dunaj 1-30, avstrijske žigosane krone 0-97.

Trgovski promet Trsta in naše trgovske koristi.

Če nam je treba dokazov, da je trgovski uspeh Trsta odvisen od njegovega zaledja, ter da je njegovo zedinjenje z Italijo propast za to mesto, nam jih daje statistika o trgovskem prometu Trsta v preteklem letu dovoli. L. 1913. le znašal uvoz po morju 2,314.000 ton, a izvoz 1,135.000 ton, skupno 3,449.000 ton. Leta 1920. je znašal uvoz in izvoz po morju 1,504.000 ton, to je okoli 56 odst. manj. Pri tem pa treba misliti, da je preko Trsta izšel ves promet Reke, ki pa bo odpadel, čim se uredi razmere na Reki. Promet naše kraljevine pa se bo vršil tudi potem drugih luk, osobito, ko bodo spojene z železnico. — Od tod tudi ono nasilno postopanje Italije, da dobi v svoje roke reško luko, k čemur jo žene strah pred konkurenco, ki bi škodovala Trstu. Italija računa s tem, da bo, če se Reka priključi Italiji, zamogla zadržati promet Reke in s tem dvigniti Trst, v nasprotnem slučaju pa da bo Trst v trgovskem oziru propadel, ker bo velik del prometa odpadel na Reko, ki bo prešla v gospodarsko last svojega zaledja. Iz tega vzroka tudi ono krčevito vztrajanje Italije, da pride v posest luke Baroš. Kolikor je Trst izgubil na trgovini po morju, toliko je izgubil tudi na kopnem. L. 1913. je znašal uvoz po železnici 1,488,545,26, a l. 1920. je znašal 3,057,880 kvintalov, a izvoz 2545,332 kv. skupno 3,603,012 kv, kar ni niti 21 odst. predvojnega prometa. Pa še ta uvoz in izvoz se bo znižal, čim bodo naša kraljevina, N. Avstrija in drugi sosedje upotrebljali reško luko. L. 1913. je znašal promet slovenskega zaledja s Trstom po železnici 850.000 ton, t. j. gotovo tretjino vsega prometa, a l. 1920 je znašal promet s celo kraljevino komaj 1,594.945 kv, torej niti 10 odst. predvojnega prometa. Trst uvaža od nas predmete, ki se tukaj izdelujejo in ki jih nujno potrebuje, a Trst izvaža k nam ono, kar

sam od drugod uvaža in kar i mi lahko drugod nabavimo. Pozicija naše države pri sklepanju trgovske pogodbe z Italijo je potemtakem boljša in močnejša nego Italije same.

g Most Zemun—Beograd. Na predlog ministra za javna dela je vlada sprejela ponudbo neke skupine finančnikov, ki zgradi most med Zemunom in Beogradom; dočim skupina dobi koncesijo za eksploatacijo mostu za dobo 50 let.

g Društvo za promet tujcev javlja, da odhaja parobrod društva »Dalmacija« od sedaj naprej vsak četrtek ob 19 uri iz Bakra v Split ter ima zvezo z vlakom, ki odhaja iz Zagreba ob 8.40 zjutraj.

g Produkcija olja pri nas. Na čelu naše industrije vegetabilnega olja stoji tovarna v Vel. Bečkerek, ena največjih in najmodernejših tovarnih vrst v Evropi. Ta tovarna proizvaja olje potom ekstrakcije iz koruze in repe. Tovarna olja v Zagrebu proizvaja olje iz repe in iz bučnega, konopljinega, in lanenega semena. Ta tovarna se bo sedaj znatno povečala. Iz istih surovin izdelujejo olje tovarne v Varaždinu, Koprivnici, Križevcih in v Belovaru. Tovarne v Britofu pri Kranju, v Medvodah in dve v Framu (Štajersko) izdelujejo olje večinoma iz lanenega semena. Slovensko olje je najboljše v Evropi ter boljše, kakor holandsko, in bo najcenejše, ko se bo pri nas industrija dovolj razvila. Po ena manjša tovarna v Zaječaru in Paračinu izdeluje olje iz makovega in zmlatega sezamovega semena. Istotako izdeluje tvornica olja v Kumanovem olje iz makovega semena.

g Centrala Jadranske banke v Beogradu. Jadranska banka, katera je imela doslej svojo centralo v Trstu, je sedaj sklenila, da prenese svoj sedež v Beograd. Definitivno se bo o tem sklepalo 29. t. m. na glavni skupščini banke v Ljubljani.

g Kanal Donava—Solun. Neka angleška tvrdka je predložila naši vladi načrt za kanal Donava—Solun.

g Promet v Nem. Avstriji. Po uradnem obvestilu se bo povečal dovoz ružjavega premoga za avstrijske železnice, tako, da se bo dosedaj znatno uklinjeni tovarni promet zopet v večjem obsegu vpostavil.

g Izvoz češkega piva. Producenti slada za pivo bodo v kratkem vzpostavili svoj sindikat. S tem bo ustrezno željam vlade, katera polaga mnogo na to, da se uredi izvoz s pomočjo sindikata poedinih vrst produkcije.

g Poljsko-romunski trgovski sporazum. »Havas-Agence« javlja iz Bukarešta, da je sporazum med Poljsko in Romunsko zaključen. V najkrajšem času bo imenovan odbor, ki odpotuje v to syrho v Varšavo. Trgovski sporazum med Poljsko in Romunsko bo v glavnem enak onemu s Češkoslovaško in Poljsko.

Ne pozabi naročnine!

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Posestvo na deželi.

1-oralov površine, gosposka hiša s stikalnico in veliko kletjo, hiša za pristava in vinčarja kakor tudi gospodarsko postopje. Vse poslopja so krita z opeko. 2 in pol orala vinograde z večjo množino sadnega drevja, 20 oralov gozda, ostalo polja, travniki in pašniki. Samo kupcem (prekupčevalci izključeni) za K 500.000 jugosl. val. na prodaj. Posestvo leži na Tremelbergu št. 28, občina Sv. Jurij ob Pesnici, in bi bilo za kako mariborsko družino jako primerno. Pojasnila daje lastnik istotam. 818 2-1

Prodaja konj.

Večje število konj se v parih ali posamezno prodaja. Na ogled so v Meljski opekarni v Mariboru vsak dan od 6. do 8. ure. — Med njimi se nahajajo lepi tovarni kakor tudi jahalni konji polnokrvni. — Intersenti naj se ogledajo v omenjeni opekarni o zgoraj navedenem času. 777 3-3

Mala oznanila.

Pomočnika, železnarskoj struci podpuno vjestog te samostalno radnika uz dobre uvjete i stalno namještenje traži veletrgovina željeza. Pomočnik na Stevo Tončić pod brojem 999. 891 3-1

Kontoarista, samostalnog hrvatskog i njemačkog dopisnika, po mogućnosti sa znanjem stenografije i strojepisa, traži uz dobre uvjete te stalno namještenje veletrgovina željeza. Oni željeznarskoj struci vjesti imadu prednost. Pomočnik na Stevo Tončić pod brojem 1000. 820 3-1

Prodaja se po ceni pohištvo za spalno in jedilno sobo. Křečina št. 203, mlazarstvo. 816

Prodaja se pes volčje pasme, 2 meseca star, Křečkova ulica št. 14, prilije, levo. 817

Mala oznanila.

Iščem kompanjona za trgovino na najboljšem mestu. Naslov naj se naznači pod šifro »Pripraven za vsako trgovino« na upravo »Tabora«. 819 2-1

Vila za eno družino z 8 sobami in lepim vrtom se takoj prodaja. Vpraša se v upravi »Tabora«. 812 6-2

Dijak išče čez počitnice primerno pisarniško ali inštrukcijsko službo.

Lahko motorno kolo (Motor-Reva) z 2 cilindri, dobro ohranjeno, se prodaja. Dravska ulica 11, gostilna.

Singer Singer Singer Singer

šivalni stroji

šivanke

nadomestni deli

strojno olje.

Velika pošiljatev iz Amerike dospela. Dobi se samo v naši podružnici

Singer šiv. stroji Bourne & Co. New York

podružnica Maribor, začasno Dravska ulica 10.

Ugodni plačilni pogoji na obroke.

Prevzetje cvetličarne.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril

prvo slovensko cvetličarno

katero sem prevzel od prejšnje tvrdke

Mydlil, Šolska ulica šte. 2.

Priporočam se slavnemu občinstvu, kateremu so na razpolago vsakovrstni venci, kakor tudi raznobojne cvetlice itd., vse po najnižjih cenah.

S spoštovanjem

Anton Gabrič.

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani

Brzjavni naslov: Gospobanka Maribor. — Štev. poštno-čkovn. urada: 12.445. — Telefon št. 311

je otvorila svojo

podružnico v Mariboru

na Koroški cesti št. 1, I. nadstr.

Podružnica izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja srečke državne razredne loterije. Sprejema prijave za subskripcijo delnic III. emisije Zadružne gospodar. banke.